

Aan de heer drs. M. Rutte en mevrouw S.A.M. Kaag MA

T 020 626 44 36
E info@amnesty.nl
I www.amnesty.nl

Datum
23 juni 2021

Onderwerp
Brief Vluchtelingenwerk en Amnesty International Nederland
Europes vluchtelingenbeleid en de formatie

Ons kenmerk
Directie/DO/SS/154-20210623

Uw kenmerk
-

Geachte heer Rutte, geachte mevrouw Kaag,

Vluchtelingenwerk Nederland en Amnesty International willen u veel wijsheid wensen met uw opdracht voor het formuleren van een conceptregerakkoord. Wij vragen in dit verband uw aandacht voor het respecteren van de rechten van vluchtelingen die onder steeds grotere druk staan. Het recht om bescherming te vragen in Europa is bepaald in internationale en Europese mensenrechtenverdragen. Wij verzoeken u dit uitgangspunt centraal te stellen in de komende kabinetsperiode voor wat betreft het asiel- en migratiebeleid.

Wij maken ons grote zorgen om de staat van vluchtelingenbescherming in Europa. Mensen die aankomen in Europese (grens)lidstaten en asiel aanvragen worden vaak ten onrechte weggezet als 'irreguliere migranten' in plaats van mensen op zoek naar bescherming. Er zijn nauwelijks veilige manieren om te vluchten. Tijdens de vlucht worden mensen geconfronteerd met (seksueel) geweld en uitbuiting in landen die niet veilig zijn en/of waar geen asiel aangevraagd kan worden.

Een nieuw kabinet zou zich moeten inzetten voor rechtsbescherming voor mensen die asiel aanvragen in Europa. Wij vragen u om ervoor zorg te dragen dat de bescherming van vluchtelingen zoals vastgelegd in de mensenrechtenverdragen gerespecteerd en versterkt wordt in het komende regeerakkoord.

Wij roepen het nieuwe kabinet tevens op om te investeren in veilige routes voor bescherming, waaronder een forse verhoging van het hervestigingsquotum zodat vluchtelingen geen levensgevaarlijke tochten hoeven te maken met behulp van smokkelaars. Grootschaliger hervestiging is bovendien nodig om landen in de regio te ontlasten die 85% van de vluchtelingen wereldwijd opvangen.

Er wordt door Europese lidstaten met steeds draconischere maatregelen gepoogd mensen op de vlucht buiten Europa te houden. [UNHCR confronteerde Griekenland](#) recent met tientallen gedocumenteerde pushbacks. Griekse grenswachten schenden systematisch Europees en internationaal recht door langs de grens met Turkije vluchtelingen en migranten met geweld op te pakken en illegaal uit te zetten, zo blijkt uit [het nieuwste rapport van Amnesty International](#). De zogenaamde pushbacks zijn geen incidenten meer te noemen, maar maken de facto deel uit van het Griekse grensbeleid.

Ook is bekend dat [de Europese Unie de Libische kustwacht financiert](#), die bootjes met vluchtelingen en migranten terugsleept naar de haven van Libië, waarna zij worden blootgesteld aan wreedheden in detentiecentra. De beschuldigingen van betrokkenheid bij de push backs [aan het adres van het EU-agentschap Frontex](#) zijn talrijk. Er zijn [duizenden doden](#) te betreuren door deze praktijken. Wij verwijzen u ook graag naar [dit actieplan](#) van Amnesty, Human Rights Watch en ECRE om doden op de Middellandse Zee route te voorkomen.

Een nieuw kabinet moet zich uitspreken tegen misstanden zoals push backs aan de grenzen van Europa. Wij roepen op tot het instellen van [een onafhankelijk monitoringssysteem](#) dat de huidige betrokkenheid van EU-lidstaten bij misstanden aan de grenzen van Europa onderzoekt, adresseert én sanctioneert.

Nieuwe afspraken met Turkije

EU-lidstaten praten momenteel met Turkije over een verlenging van de EU Turkije deal uit maart 2016. Wij volgen deze ontwikkelingen met grote bezorgdheid vanwege de mensenrechten-schennende effecten van de huidige deal, die gesloten is onder Nederlands voorzitterschap: push backs bij de Turks-Griekse grens en op zee, het sluiten van de Turks-Syrische grens en schending van het refoulementsbeginnsel door uitzettingen van Afghanen en Syriërs zonder daaraan voorafgaande beschermingstoets. Dat het Europees parlement de facto buitenspel is gezet bij het afsluiten van deze deal is schadelijk vanwege de controlerende functie van het parlement en het waarborgen van (mensen)rechten. Onze organisaties vinden Europese hulp aan Turkije met als doel het versterken van de beschermingscapaciteit voor de miljoenen vluchtelingen die dat land opvangt noodzakelijk en belangrijk. Afspraken en bepalingen die als doelstelling hebben vluchtelingen die in Europa bescherming vragen af te schrikken of tegen te houden mogen echter *geen* onderdeel zijn van overeenkomsten met Turkije of andere derde landen.¹ Het recht om asiel in Europa te vragen is verankerd in Europese en internationale verdragen; hier kan en mag niet mee gemarchandeerd worden.

Een andere pijler van de deal - het vasthouden van mensen die Griekenland wél bereiken in overvolle 'hotspots' - leidde de afgelopen vijf jaar tot een onmenselijk beleid, met Moria als onaanvaardbare realiteit.

Het nieuwe kabinet heeft een grote verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat nieuwe afspraken met Turkije voldoen aan internationale mensenrechtenstandaarden. Afspraken met derde landen zoals Turkije moeten gericht zijn op het versterken van de opvang- en beschermingscapaciteit in de regio en complementair zijn aan het recht om bescherming

¹ Van belang is hierbij dat Turkije geen veilig derde land is, omdat aan vluchtelingen geen bescherming wordt geboden op grond van het VN Vluchtelingenverdrag, sprake is van gedwongen uitzettingen waarbij schending is van artikel 3 EVRM, en opposanten en minderheden onderdrukt en gedetineerd worden.

te zoeken in Europa. De rol van het Europees parlement bij dergelijke afspraken mag niet terzijde worden geschoven en is cruciaal voor het waarborgen van (mensen)rechten.

EU Migratiepact

Gedeelde verantwoordelijkheid zou de basis moeten zijn van Europees asielbeleid zoals bepaald in het Handvest van de Grondrechten van de EU. De onderhandelingen over het Europees Migratiepact verlopen uiterst moeizaam. Het ontbreekt aan een gedeelde notie van solidariteit tussen EU-landen onderling.

Door te kiezen voor een focus op grensprocedures ontstaat een zorgelijke situatie. Het detineren van mensen slechts omdat zij bescherming zoeken is in strijd met artikel 5 EVRM, het recht op vrijheid. Grensprocedures zijn daarnaast versnelde procedures met minder waarborgen (zoals het recht om een beroep af te wachten) en een groter risico op refoulement. In Griekenland zijn de huidige detentie-omstandigheden recent nog als onmenselijk gekwalificeerd [door het anti-folter comité van de Raad van Europa](#) en meer detentie is ook in dat opzicht dramatisch en onbegrijpelijk

In het regeerakkoord moet de ambitie centraal staan om het menselijke leed door het EU-beleid middels afschrik- en detentiebeleid op onder meer de Griekse eilanden, een halt toe te roepen.

Wij roepen het nieuwe kabinet op om bij verdere onderhandelingen over het Europese Migratiepact in te zetten op humane, open opvangvoorzieningen gecombineerd met een eerlijk en effectief herverdelings-systeem.

Europa moet op het gebied van vluchtelingenbescherming een andere koers gaan varen – uit oogpunt van solidariteit, humaniteit en rechtvaardigheid. Het is noodzakelijk dat Nederland zich als EU-lidstaat actief inzet om het recht op bescherming in Europa te waarborgen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid tot nadere toelichting.

Hoogachtend,

Dagmar Oudshoorn
Directeur Amnesty International Nederland

Sander Schaap
Manager belangenbehartiging
Vluchtelingenwerk